

KLUB SPOLEČENSKÝCH VĚD, z.s.

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA
ze sociologického výzkumu 61 – 22

**NÁZORY NA POLITICKOU SITUACI A
NA POSTAVENÍ LEVICE V ČESKÉ SPOLEČNOSTI**

**Výzkum vedli a zprávu zpracovali
RSDr. Ján Mišovič, CSc. a Ing. Lubomír Vacek, CSc.**

Praha, srpen 2022

OBSAH:	strana
Obsahové zaměření výzkumu	3
Metodika a organizace výzkumu	4
Složení souborů dotázaných	5
 VÝSLEDKY VÝZKUMU	
1. Zájem o mezinárodní dění	6
2. Hodnocení politické a ekonomické situace v ČR	7
3. Hodnocení důsledků politických a ekonomických událostí ...	9
4. Pohled na komunální a prezidentské volby	11
5. Současné politické názory	12
6. Stav a vývoj světového názoru občanů	14
7. Pohled na levicové hnutí	16
8. Závěr	19

OBSAHOVÉ ZAMĚŘENÍ VÝZKUMU

Výzkum byl proveden pro potřeby Institutu české levice pod garancí Klubu společenských věd.

Současná společenská situace je poznamenána dlouhým hledáním politického uspořádání společnosti, politickou nespokojeností a labilitou spojenou s konfliktními událostmi a zesílenou aktivitou politických stran. To se odráží i ve výrazné nespokojenosti české populace a v kritickém pohledu občanů na mnohé společenské jevy. Názorová struktura populace se mění.

Výzkum byl navržen jako reprezentativní orientační šetření mezi dospělou českou populací, a zčásti mezi levicovou populací.

Hlavním cílem sociologického šetření bylo zjistit názory české populace na vybrané otázky související s aktuální vnitropolitickou společenskou situací a se situací v levicovém spektru společnosti.

Výzkum byl obsahově orientován na zjištění:

- názorů veřejnosti na vybrané problémy současné politické scény,
- politických postojů veřejnosti před komunálními a senátními volbami,
- názorů české populace na situaci v levici a na aktivitu levicových subjektů,
- na strukturální změny v levicovém hnutí v současné době, a na předpoklady dalšího vývoje.

Tím přispívá k určitému zmapování politické situace v aktuální době, v období před komunálními volbami a volbami do Senátu. A také přináší některé doplňující informace o rozložení názorů občanů na postavení současné české levice, na její možnosti a aktivitu.

Obsahově výzkum v některých otázkách navázal na výzkumy realizované k obdobným tématům v minulých letech, zejména v roce 2020, což umožnilo provést u některých otázek časové srovnání názorů populace. Šetření obsahovalo otázky a údaje, které nebyly jinými výzkumnými institucemi zjišťovány.

Výsledky výzkumu mohou poskytnout informace pro potřebu nejen zadávající organizaci, ale i širšímu okruhu odborníků. Výzkumné poznatky mohou být využity i v rozsáhlé osvětově politické činnosti.

METODIKA A ORGANIZACE VÝZKUMU

Výzkum byl realizován ve dnech **25. června až 11. července 2022** **metodou osobního dotazování občanů České republiky**. A to prostřednictvím tazatelské sítě Klubu společenských věd rozmístěné až na výjimku ve všech krajích České republiky. Výběr dotázaných byl proveden metodou kombinace kvótního a náhodného výběru při dodržení zásad reprezentativního složení dotazovaného souboru osob.

Tazatelé uskutečnili řízené výzkumné rozhovory se souborem 337 občanů ČR. Vzhledem k tomu, že někteří tazatelé nedodrželi předepsané kvóty pro výběr dotázaných osob bylo vyřazeno 39 dotazníků.

Ke zpracování byla tedy využita data z 298 rozhovorů s občany ČR od 15 let.

Rozhovory uskutečnilo 42 tazatelů. Byly vedeny podle standardizovaného dotazníku, který obsahoval 17 meritorních a 7 identifikačních otázek (věk, pohlaví, zaměstnání, politická orientace, vzdělání, velikost místa bydliště, kraj). Výzkumná data byla tříděna podle věku, pohlaví, ekonomické aktivity, velikosti místa bydliště, podle politické orientace a dosaženého vzdělání dotázaných.

Odborné sociologické a statistické práce (příprava výzkumu, analýza dat a zpracování zprávy) a organizační zabezpečení (technické a administrativní) provedl výzkumný tým Klubu společenských věd. Zpracování dat z rozhovorů bylo provedeno standardním výpočetním způsobem, z výsledků byla zpracována tato závěrečná zpráva. Ta je ve formě výpočetního a textového obsahu předána výlučně Institutu české levice.

Složení souboru dotázaných odpovídá v základních demografických parametrech struktury občanů ČR od 15 let - 8,7 miliónu. Mezi dotázanými však chybí menší část nejmladší věkové skupiny 15-29 let a část občanů se základním vzděláním.

V souboru je naopak vyšší počet občanů hlásících se k levici. To však umožňuje prezentovat názory levicové a další populace v případě statisticky významnějších rozdílů

Výzkumné údaje mají středně nižší informační hodnotu. Výsledky lze využívat jako poznatky o základních trendech vývoje názorů.

SLOŽENÍ SOUBORŮ DOTÁZANÝCH

SOUBOR	Populace ČR
Počet dotázaných	298

podle pohlaví: muži	47 %
ženy	53 %

podle věku: od 15 do 29 let	14 %
30 až 44 let	28 %
45 až 59 let	20 %
60 let a více	28 %

podle zaměstnání:	
dělníci a rolníci	8 %
provozní zaměstnanci	17 %
administrativní a jiní zaměstnanci	14 %
odborní pracovníci /technik, učitel ...)	20 %
podnikatelé, živnostníci	7 %
důchodci	23 %
nezaměstnaní	4 %
ostatní ekonomicky neaktivní ^{1/}	7 %

podle dosaženého vzdělání:	
základní	10 %
<u>střední bez maturity</u>	27 %
střední s maturitou	41 %
vysokoškolské	22 %

podle velikosti místa bydliště:	
do 5 tisíc obyvatel	25 %
5 až 20 tisíc obyvatel	28 %
20 až 100 tisíc obyvatel	24 %
nad 100 tisíc obyvatel	23 %

^{1/} Mezi ostatní ekonomicky aktivní občany patří studenti a ženy v domácnosti.

VÝSLEDKY VÝZKUMU

1. Zájem o mezinárodní dění

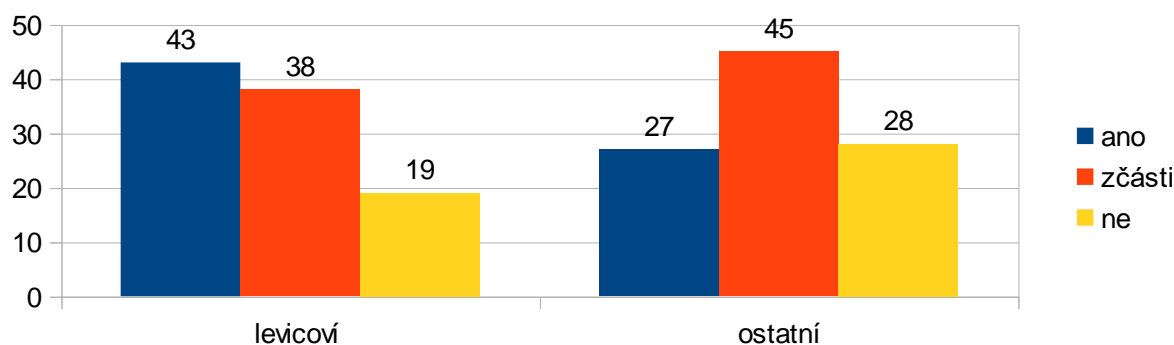
První kapitola se zabývá zájmem o hlavní aktéry současné mezinárodní situace. Sběr dat probíhal v době, kdy ČR přebírala předsednictví v EU, a rusko-ukrajinský konflikt pokračoval pátým měsícem. Na otázku „**Zajímá Vás situace? Ano, zčásti, ne**“ odpovědělo: (uvedeno v %)

Zajímá se o situaci	ano	zčásti	ne
v Evropské unii	45	34	21
Na Ukrajině	39	41	20
v Rusku	32	41	27
v Číně	18	31	51
ve Spojených státech	15	37	48

Nejvíce se lidé zajímají o situaci v Evropské unii a na Ukrajině. Zatímco o dění v Číně a v USA jen necelá pětina. Zastoupení těch, kteří se nezajímali (uvedli zápornou odpověď) zrcadlově kopíruje podíl kladných odpovědí u prvních dvou položek. Zájem mezi levicově orientovanými a ostatními se nelišil v případě EU, Ukrajiny a USA.

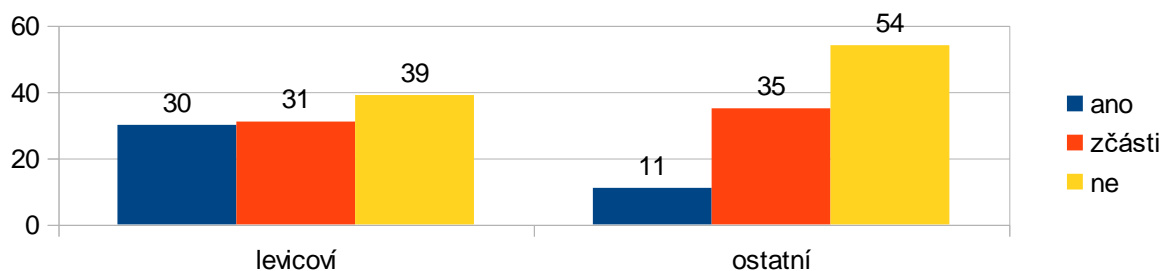
To, jaký je rozdíl v zájmu o dění v Rusku a v Číně mezi hlásícími se k levicové orientaci a ostatními přiblíží grafy.

Zájem o dění v Rusku (v %).

Z levicově orientovaných se zajímají o situaci v Rusku více než dvě pětiny, zatímco mezi ostatními, jinak orientovanými, to byla o něco více než čtvrtina.

Zájem o dění v Číně (v %).

V případě Číny byl rozdíl v zájmu obou skupin 19 procentních bodů. Z levicově orientovaných se zajímala téměř třetina a v okruhu ostatních prakticky desetina.

2. Hodnocení politické a ekonomické situace v ČR

Druhá kapitola analyzuje spokojenost respondentů s politickou situací u nás, s vlastní životní úrovní a s ekonomickou situací. Získané poznatky z odpovědí jsou více než varovné.

Na otázku „**Jak hodnotíte současnou politickou situaci v České republice?**“ zazněly následující odpovědi (v %):

	dobrá	zčásti dobrá, zčásti špatná	špatná	nedokáže posoudit
Populace ČR	3	35	57	5
Levicově smýšlející	0	15	84	1
Ostatní orientace	4	46	43	7

Více než polovina respondentů je tedy nespokojena s politickou situací.² **Mezi levicově orientovanými osobami je situace ještě horší. Politickou situaci jich negativně hodnotí více než čtyři pětiny (84 %), zatímco mezi ostatními to byly více než dvě pětiny (43 %).** Stejná otázka byla pokládána levicově orientovaným v roce 2020.

² Podle červencové zprávy výzkumné agentury CVVM vládě důvěřuje 28 % a nedůvěřuje 68 %. S politickou situací je nespokojeno 63 % občanů ČR.

Hodnocení politické situace levicově orientovanými v letech 2020 a 2022:

rok	dobrá	zčásti dobrá, zčásti špatná	špatná	nedokáže posoudit
2020	10	50	35	5
2022	0	15	84	1

Z výzkumů 60-20 a 61-22

V průběhu dvou let došlo, podle levicově orientovaných občanů, k velice výraznému zhoršení politické situace u nás.

Velké rozdíly v hodnocení politické situace jsou mezi občany rovněž podle věku. **Z občanů nad 60 let ji považuje za špatnou 72 %, z mladých lidí jen 29 %.** Lze říci, že čím starší člověk, tím častěji hodnotí politickou situaci v ČR za špatnou. Menší rozdíly jsou mezi vzdělanostními skupinami a mezi muži a ženami, ale i mezi lidmi z malých obcí a z velkých měst.

Další dvě otázky zjišťovaly ekonomickou situaci dotázaných. S nynější životní úrovní je spokojeno 9 %, spíše spokojených 39 %, spíše nespokojených 38 %, nespokojených 13 % a 1 % nedokázalo posoudit.

Jak je se svojí životní úrovní spokojena levicová část populace a ostatní občané ilustruje tabulka:

Se životní úrovní jsou (v %)	Levicově orientovaní	Ostatní občané
spokojeni	0	14
spíše spokojeni	30	45
spíše nespokojeni	51	30
nespokojeni	18	10
neví	1	1

Mezi levicově orientovanými vyjadřuje spokojenost se svojí nynější životní úrovní necelá třetina, mezi ostatními respondenty je to více než polovina. Zcela nespokojena je téměř pětina levicových a desetina ostatních.

Hodnocení **vlastní současné ekonomické situace** známkami, jako ve škole, uvádí tabulka - od 1 nejlepší do 5 nejhorší (v %):

Známka	1	2	3	4	5
hodnocení	3	22	45	21	9

Oba údaje se liší. Hodnocení vlastní životní úrovně je příznivější než vlastní ekonomické situace. Průměrná známka je na úrovni 3,11.

Analogicky, jako v odpovědích na předchozí otázku, levicově orientovaná část byla méně často spokojena se svojí životní úrovní než ostatní respondenti. Průměr představoval 3,44 : 2,85.

Do výzkumu byla zařazena rovněž otázka, **zda dotázaný nebo jeho rodina má hypotéku.** Celkem 25 % účastníků výzkumu odpovědělo kladně a 75 % záporně. Což zhruba odpovídá celostátně uváděným datům. Z nelevicové části zazněla odpověď o splácení hypotéky o 10 procentních bodů častěji (29 %), než mezi lidmi hlásícími se k levici (19 %).

3. Hodnocení důsledků politických a ekonomických událostí

Výsledky z této části výzkumu lze považovat za nejzávažnější. Vývoj společnosti v jednotlivých oblastech se silně odráží v životě občanů. Má vliv, dopady na jejich život. Třetí kapitola se věnuje osobním dopadům důsledků konfliktních situací, vyplývajících z mezinárodní, covidové, ekonomické i vnitropolitické situace. V tabulce přibližujeme hodnocení dopadů jednotlivých situací. Otázka zněla „**Jak na vás osobně dopadají důsledky - velice negativně, negativně, málo nebo nedopadají?**“ V jednotlivých oblastech jsou dopady velice rozdílné

Jak osobně na vás dopadají důsledky (v %)	Velmi negativně	Negativně	Málo	Nedopadají
současného zdražování všeho	49	38	11	2
současné politické situace u nás	29	35	27	9
rusko-ukrajinského konfliktu	17	42	31	10
nebezpečí nákazy covidem	9	25	45	21

Vůbec nejvíce dopadají na občany důsledky současného zdražování³, a to všeho, zejména energií. Negativně to pocítují více než čtyři pětiny dotázaných (87 %). A to všech sociálních skupin.

Vedle zdražování se promítá do hodnocení občanů rovněž soustavně se zhoršující vnitropolitická situace. Negativně se k ní vyjádřilo 64 % dotázaných. Rovněž rusko-ukrajinský konflikt má silně negativní dopady na českou populaci – 59%. Zatímco nebezpečí nákazy covidem stojí poněkud stranou, když na občany dopadá negativně „pouze“ necelá třetina (29 %) dotázaných.

Výrazněji se lišily názory dotázaných na dopad rusko-ukrajinského konfliktu podle politické orientace.

Důsledky rusko-ukrajinského konfliktu dopadají na (v %):	Velmi negativně	negativně	málo	nedopadají
levicově orientované	19	52	22	7
jinak politicky orientovaní	16	36	36	12

Větší názorové rozdíly jsou patrné rovněž podle věku. Mladí lidé vnímají důsledky ukrajinsko-ruského konfliktu jen z necelé poloviny (42 % z generace 15-29 let), zatímco starší generace vnímá tyto důsledky ze 69 %.

Rozdíly v těchto názorech nejsou příliš velké, mezi občany malých a velkých měst, ani mezi muži a ženami.

Dopady současné politické situace v ČR vnímá osobně negativně přes polovinu občanů (56 %). To se však rozlišuje opět především podle jejich politické orientace – levicově orientovaní negativní názory zastávají až ze 70 %.

Lze říci, že mládež vnímá důsledky všech událostí méně negativně než ostatní populace.

³ *Potvrzují to i výsledky květnového průzkumu agentury STEM, realizovaného ve dnech 20.-30.5.2022 na soubor občanů 15letých a starších. Jedna z otázek sledovala i nejdůležitější úkol českého předsednictví EU. Podle 79 % dotázaných je to řešení sociálních dopadů energetické krize. Toto téma má univerzální ohlas napříč celou společností.*

4. Pohled na komunální a prezidentské volby

Dotázaní občané se ve výzkumných rozhovorech vyjadřovali rovněž k nadcházejícím volbám – komunálním a prezidentským.

K volbám do zastupitelstev měst a obcí se dotázaní vyjadřovali svým názory na to jaké mají jednotlivé strany a hnutí vyhlídky ve volbách uspět. Respondenti odpovídali na otázku: „Která politická strana či hnutí má podle vás největší šance uspět v letošních komunálních volbách“.

Na prvním místě se umístilo jednoznačně hnutí ANO s možností získání až 40 % hlasů. A to i když v posledních komunálních volbách v roce 2018 získalo pouze 15 % zastupitelů v městech a obcích.

Následuje seznam stran s ODS v čele (10 %). Šanci na úspěch tradičně dotázaní dali nezávislým stranám, které v minulých komunálních volbách vždy v souhrnu získaly nejvíce zastupitelů (v roce 2018 23,4 %).

Dále pokračuje výčet stran a hnutí s menšími šancemi, mezi nimi především SPD a koalice Spolu. Komunistům přikládají občané pouze 2 % zastupitelů (v roce 2018 KSČM získala v komunálních 4,9 % hlasů). Předpovědi dotázaných se více liší jen podle politické orientace. Levicově zaměření občané dávají větší šance levicovým subjektům, a také hnutí ANO.

Výsledky našeho dotazování k šancím v komunálních volbách v podstatě souzní s výsledky jiných výzkumných agentur.

Výzkum sledoval také jakou mají **podporu jednotliví kandidáti pro volbu prezidenta ČR** v lednu 2023. Názory zjišťované půl roku před volbami jsou přirozeně orientační. Nicméně ukazují na předpokládaný vývoj preferencí kandidátů a na jejich podporu různými sociálními skupinami.

Z výzkumu vychází, že **jednoznačnou podporu dotázaných má z dosavadních kandidátů na prezidenta Andrej Babiš (27 %).** Ten má podporu především u důchodců (více jak třetinovou), u levicově orientovaných občanů a v menších obcích (v Praze jen 10 %).

Na druhém místě dotázaní s odstupem uvedli Petra Pavla. Pavel má podporu u mládeže, občanů s vysokou školou, v Praze, a u mužů (ženy mu příliš nefandí). Přirozeně těší se přízni především pravicově zaměřených občanů.

Určitou podporu v prezidentských volbách má celá škála dalších kandidátů. Z nich se ve výzkumu objevili častěji Josef Středula, Tomio Okamura, Pavel Fischer a ženy Danuše Nerudová, Alena Vitásková. Mezi částí dotázaných má podporu i Josef Skála, a to téměř výhradně levicově orientovaných dotázaných voličů. A spíše starší generace, s nižším vzděláním, v menších obcích - ale i v Praze.

Ze zjištěných dat však vychází, že **odpovědi na otázku poskytlo jen něco přes polovinu dotázaných**. Čtyřicet procent jich absentovalo, především z důvodu nerozhodnosti, a také, že žádného kandidáta nepodporují.

Dodáváme, že odpovědi na otázky související s výběrem kandidátů na prezidenta v našem výzkumu se v podstatě shodují s výsledky výzkumů jiných výzkumných agentur.

5. Současné politické názory

V této části se zabýváme levo-pravou orientací dotázaných, sympatiemi respondentů k politickým stranám a názorem na pevnost současné vládní koalice.

Svoji politickou orientaci dotázaní vyjadřovali zařazením se na škálu levice-pravice, a to od stupně 1-3 jako levicově orientovaní (silně, středně, slabě), s politickým středem 4, a na stupni 5-7 jako pravicově orientovaní (slabě, středně, silně). Odpovědi „nevím“ 8 a „nesouhlasí s tímto členěním“ odpovědí 9.

Přihlášení se k levo - pravé orientaci (v %)

Orientace	levice			střed	pravice			neví	nesouhlasí
Škála	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Procenta	10	11	16	27	8	7	1	13	7

Z toho plyne, že v součtu levice-střed-pravice je podíl levicově orientovaných 37 %, středových 27 %, hlásících se k pravici 16 % a indiferentních 20 %. Podstatně větší příklon dotázaných k levici, než k pravici je dán výběrem dotázaných. Tazatelé vybírali k rozhovorům spíše levicově orientované respondenty.

Větší příklon dotázaných k levici se projevilo i při dotazování na další otázku: „**Která politická strana je Vám sympatická?**“ Na tu mohli všichni dotázaní uvést více odpovědí. Proto součet procent přesahuje 100. **Na otázku však odpovědělo pouze 74 % dotázaných.** Ostatní se buď k otázce vůbec nevyjádřili anebo uvedli, že jim není sympatická žádná politická strana nebo hnutí.

Nejvíce dotázaných vyjádřilo svoje sympatie k hnutí ANO. Sympatie k dalším stranám uvádíme orientačně: KSČM, SPD, Nezávislí, ČSSD, ODS a Piráti. Jiné strany byly uváděny minimálně.

K otázce nutno poznamenat, že dotaz na sympatie k politickým stranám není totéž jako předpovědi preferencí stran ve volbách, jak udávají výzkumné agentury. Z toho je možné vyvodit poznatek, že dotázaní mohou skutečně sympatiemi více inklinovat k politickým stranám levicovým, než udávají média. To platí zejména u KSČM a ČSSD.

Zajímavý je i další poznatek z analýzy odpovědí na tuto otázku. **I když téměř polovina dotázaných vyjádřila sympatie parlamentním stranám, velká část – více jak třetina - vyjádřila sympatie neparlamentním stranám.**

Výzkum přinesl i další zajímavý údaj. Např., že **mezi levicově orientovanými má současná vládní koalice pouze 4 % sympatizantů.**

S hodnocením vnitropolitické situace naší společnosti souvisí i **názory na pokračování dosavadních spojení pravicových stran**, která se ustavila před loňskými volbami do Sněmovny PČR. A která v současnosti zaznamenávají určité trhliny.

Přesně polovina dotázaných má zato, že do příštích sněmovních voleb v roce 2025 tato spojení nevydrží. Jen 16 % uvedlo opak. Velká část občanů – přibližně třetina (34 %) nemůže tuto situaci posoudit.

Názory mužů a žen jsou shodné. Avšak v názorech občanů podle věku, vzdělání a podle bydliště v Praze či v malých obcích jsou určité rozdíly. Je zajímavé, že rozpad pravicových spojení předpokládá velká část obyvatel malých měst. Je logické, že vůbec největší rozdíly v posuzování spojení pravice existují podle politické orientace. Téměř tři čtvrtiny levicově populace soudí, že spojení pravicových subjektů do příštích sněmovních voleb nevydrží.

Vydrží podle vás dosavadní spojení pravicových stran do příštích sněmovních voleb v roce 2025? (uvedeno v %)

	ČR	15-29	30-44	45-59	60+	základní vzdělání	VŠ	levicově orientovaní	jinak orientovaní
ano	16	22	22	16	10	10	26	8	21
ne	50	26	49	58	52	40	44	69	39
neví	34	52	29	26	38	50	30	23	40

Je velice pravděpodobné, že odpovědi na tuto predikční otázku se budou s pokračující dobou měnit, avšak základní trendy zůstanou.

6. Stav a vývoj světového názoru občanů

Světový názor občanů je výzkumným týmem Klubu společenských věd sledován od roku 2004.

Dotázaným byla při rozhovorech položena otázka „**Každý z nás má nějaký názor na svět kolem sebe. Ke kterému světovému názoru se přikláníte vy?**“ Získané poznatky korespondují s výsledky výzkumů z dřívější doby, a **potvrzují určitou stabilitu světově názorové orientace české populace v časové řadě.**

Významné jsou údaje o permanentně vysokému příklonu občanů ČR k sociálně demokratické a také k liberalistické světonázorové orientaci. Určitou stabilitu prokazuje i příklon k socialistickému názoru.

Je pozoruhodné, že obyvatelstvo ČR se po celých dvacet let hlásí nejvíce k sociálně demokratickému názoru (čtvrtina občanů).

Poté k liberalistickému světovému názoru – i když v posledních letech jeho počet stoupá až k 25 procentům. K socialistickému světovému názoru se přes všechny peripetie levice hlásí 10 až 15 procent dotázaných. Z porovnání těchto dat s daty o politickém chování lidí a jejich volebním rozhodování je zřejmý rozpor mezi jejich názorem na svět a politiku, a jejich chováním a volebním rozhodováním. Lidé poněkud jinak uvažují, nahlíží na svět, a jinak se politicky chovají, jednají. **V určitém smyslu lze říci, že téměř polovina české populace tak nebo onak je zaměřena v sociálně založeném vnímání světa,**

Náboženský světový názor zůstává přibližně stále stejný, na úrovni 7 až 8 %. Avšak zejména mládež se přiklání stále více k jiným, často různě pojatým názorům na svět.

Světový názor vždy silně diferencoval podle jednotlivých sociálních slupin. Stejně tomu je i v současnosti. Nositeli levicově orientovaných názorů jsou především starší lidé. K liberalismu inklinují výrazně podnikatelé a vzdělanější a mladší část populace.

Výsledky výzkumu stále dokazují, že stejně jako v minulých výzkumech se **podstatná část populace – čtvrtina - neumí anebo nemůže k takovému obecnému sebehodnocení svého názoru na svět vyjadřovat.** K žádnému světovému názoru se nepřiklání 11 % dotázaných, 15 % se nemůže rozhodnout.

Následující část zprávy obsahuje údaje z rozhovorů provedených pouze s levicově orientovanými občany.

7. Pohled na levicové hnutí

Levicově orientovaným respondentům byl položen blok šesti otázek. První z nich zjišťovala, **co považují dotázaní za hlavní znaky levicovosti**. Dotázaní mohli z **nabídnutých osmi položek** uvést tři možné odpovědi.

Stejná otázka byla položena ve výzkumu levicově orientovaných občanů v roce 2020. Porovnání odpovědí prokazuje vysokou podobnost názorů v čase před a po průběhu hlavní covidové pandemie.

Preference levicových témat v roce 2020 a 2022 (v %)

	2020	2022	rozdíly
Pečovat o sociální zabezpečení občanů	26	29	+ 3
Tvrdě vystupovat proti korupci	20	24	+ 4
Preferovat státní podniky	12	18	+ 6
Udržet vyváženou mezinárodní politiku	11	11	0
Lépe pečovat o kulturní dědictví	10	6	- 4
Dohodnout se s politickou pravicí	4	4	0
Bojovat proti oligarchizaci	16	8	- 8
Zvyšovat daně	1	0	- 1

Zdroj výzkumy 60-20, 61-22

Za nejdůležitější téma, rys levice dotázaní považují péči o sociální zabezpečení občanů. A poté: tvrdě vystupovat proti korupci a podvodům. Jsou to základní požadavky, které levicové subjekty prosazují v politické praxi soustavně. Je zřejmé, že v poslední době tyto požadavky preferuje ještě více občanů.

Zajímavý je i silný požadavek preferovat státní podniky, a to v souvislosti s řešením krizových jevů v současní společnosti. Dotázaní téměř vyloučili jakékoli dohadování s politickou pravicí. Z dat také vyplývá, že levicové populaci není příliš jasné postavení současných oligarchů, jinak řečeno posuzovat je pozitivně či negativně.

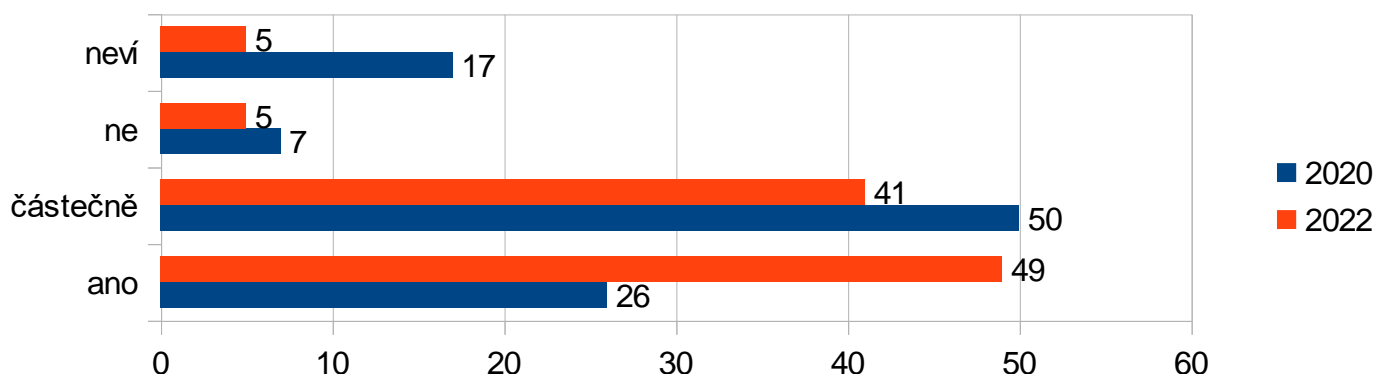
Levicově orientovaní občané v rozhovorech odpověděli rovněž na otázku „**Které politické strany považujete za levicové?**“ Mohli uvést dvě odpovědi.

Za levicovou stranu je jednoznačně považována KSČM, označilo ji na prvním místě 53 % levicově orientovaných občanů, na druhém místě ČSSD – 31%. Z dalších stran a hnutí považují dotázaní za levicovou Okamurovu SPD – 2-3 %. Podobně minimum respondentů (3 %) považuje za levici i hnutí ANO. Přibližně osmina dotázaných se v této otázce neorientuje.

I tyto údaje potvrzují rozmanitost, resp. roztržštěnost pohledů na levicové subjekty. Názory jednotlivých skupin levicově orientovaných občanů – podle věku, pohlaví, místa bydliště a vzdělání – na tuto otázku jsou celkem shodné.

Respondenti posuzovali v další otázce i to, zda české levicové hnutí je v krizi. Odpovědi jsou jednoznačné – je v krizi 49 %, částečnou krizi vnímá 41 %, že není v krizi se domnívá 5 % a nevyjádřilo se 5 % dotázaných levicových občanů. K dispozici máme údaje z výzkumu v roce 2000.

Názory zda levicové hnutí je v krizi podle dat z roku 2020 a 2022 (v %):

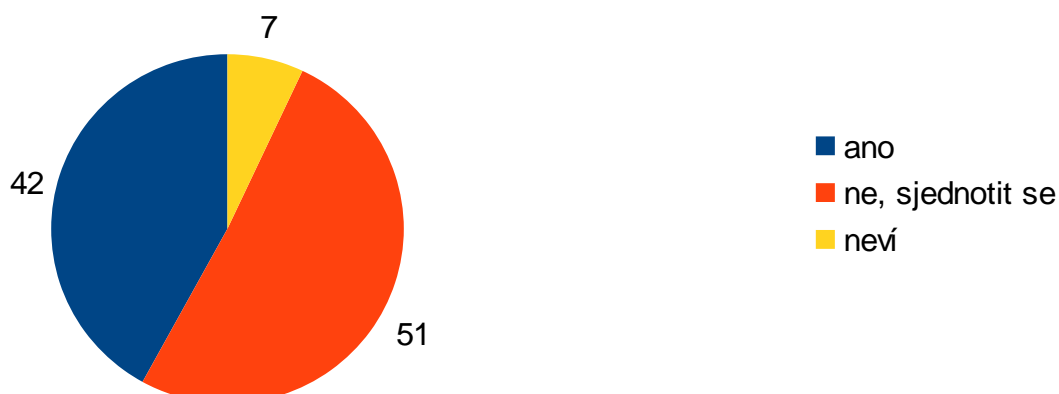
Jednoznačný názor na krizi levicového hnutí se zvýšil od roku 2020 ze čtvrtiny (26 %) prakticky na polovinu (49 %). Ubyl podíl nerozhodných - o 12 procentních bodů.

Další, otevřená otázka zjišťovala **doporučení pro zlepšení spolupráce mezi levicovými stranami.**

Doporučení jsou rozmanitá. **Nejvíce dotázaných se vyslovilo pro užší spolupráci, pro vzájemnou diskusi, pro vzájemné dohody - 29 %, 22 % doporučuje společně řešit zásadní společenské problémy. Pouze 14 % by bylo za sjednocení levice, 9 % klade důraz na dodržování slibů a na ujasnění programových cílů. A dále 9 % požaduje větší radikálnost, výraznější prezentaci na veřejnosti, zapojení nových funkcionářů. 8 % nedokázalo uvést žádné doporučení.**

Ve srovnání s rokem 2020, kdy byla položena stejná otázka, byl kladen větší důraz na společné řešení zásadních problémů (zvýšení o 7 procentních bodů). Volání po užší spolupráci a jednotném postupu se zvýšilo o 9 procentních bodů. Došlo také ke snížení celkového počtu nerozhodných odpovědí, z minulých 24 % na současných 8 %, tj. o 16 procentních bodů.

V rozhovorech byla levicově orientovaným občanům položena otázka, **zda by mělo u nás působit více levicových stran nebo hnutí.** Odpovědi nejsou jednoznačné. Mírně převládá názor o potřebě sjednocení levicových stran. Názory na existenci více levicových stran (v %):

Poslední otázka bloku zjišťovala, **zda má levicové hnutí budoucnost. Kladně odpovědělo 77 %, záporně 4 % a nerozhodných odpovědí bylo 19 %.** Optimismus levicově orientovaným občanům nechybí.

Ve srovnání s rokem 2020 mírně narostl podíl pozitivních odpovědí ze 74% o 3 procentní body. Negativních odpovědí bylo 5 % a nerozhodných 21 %.

8. Závěr

Výsledky výzkumu potvrdily, že současná politická i ekonomická situace v české společnosti je neutěšená a zhoršuje se. Prokazují to odpovědi na dotazy související s hodnocením celkové situace i osobní situace dotázaných občanů. Nespokojenost české populace je patrná i z negativního hodnocení důsledků některých společenských jevů a událostí – ze zdražování a zvyšování cen (negativně hodnotí 87 %), z rusko-ukrajinského konfliktu (negativně 59 %), a také ze stálého nebezpečí nákazy covidem (negativně 34 %).

To se odráží ve vztahu lidí k různým opatřením vládních orgánů a více méně i v příklonu občanů k celému českému politickému spektru. Projevuje se to v rozdílném očekávání výsledků nastávajících voleb, i v nedůvěře poloviny populace ve stabilizaci pravice a konec konců i ve stálém rozdrobení a mizivé podpoře celé škály politických stran a hnutí.

Přitom základní světonázorová orientace se mění v období posledních let, od začátku století jen mírně. Lidé si v podstatě zachovávají svoji světonázorovou orientaci a politické zaměření. Podstatné změny očekává jen část občanů. Zastávání sociálně demokratické a socialistické orientace sice pokleslo přibližně na 41 % z celé populace, ale stále je zakotveno mezi občany přibližně na stejné úrovni jako pravicový světový názor.

S relativní stabilitou světonázorového přesvědčení není v souladu pokles důvěry v levicové subjekty, strany a hnutí. Nicméně levicově orientovaní občané, jichž je v populaci nemálo, stále udržují své názory a myšlení. Jsou

výrazně přesvědčení o nutnosti uspokojování sociálních vymožeností a uvažují o možnostech cest dalšího rozvoje – více jak 90 % z nich. Nemají však vždy jasno o společném pojetí a postupu levice. I z toho je patrné napětí v populaci.

Zjištěné poznatky lze využít v osvětově politické, v propagandistické a vzdělávací činnosti. V praxi levicových politických a společenských organizací lze konstatovaná fakta aplikovat do konkrétních aktivit. Myšleno v dalším zaměření jejich cílů a plánů a rozhodování. Například ve smyslu tvrdého vystupování proti korupci, proti zdražování energií a potravin, a za prosazování sociálního zabezpečení občanů.